

Indholdsfortegnelse

Ad punkt 2.7.	Køkken og opholdsrum	3
Ad punkt 2.8.	Besøgslokaler	4
Ad punkt 2.9.	Gårdtursareal	6
Ad punkt 3.1.	Arbejde	7
Ad punkt 3.2.	Undervisning	9
Ad punkt 3.3.	Fritid	11
Ad punkt 3.4.	Fællesskab	13
Ad punkt 4.	Lægebetjening	15
Ad punkt 6.1.	Forplejning	16
Ad punkt 6.5.	Besøg og telefonsamtaler	16
Ad punkt 6.6.	Talsmandsordning	18
Ad punkt 6.7.	Aviser og bøger	19
Ad punkt 6.8.	Samarbejde med sociale myndigheder	21
Ad punkt 6.9.	Vold mv.	22
Ad punkt 6.11.	Selv mord og selvmordsforsøg	23
Ad punkt 6.12.	Egne genstande mv.	26
Ad punkt 6.13.	Information af de indsatte og kontaktpersonordningen	27
Ad punkt 8.1.6.	Kompetence mv. (håndjern)	28
Ad punkt 8.2.4.	Begrundelse (observationscelle)	32
Ad punkt 8.2.5.	Kompetence mv.	33
Ad punkt 8.2.6.	Undersøgelse af den indsatte person	37
Ad punkt 8.2.7.	Lægetilkald og lægetilsyn	38
Ad punkt 8.2.9.	Ophør og varighed	41

Ad punkt 8.3.6.	Kompetence mv. (sikringscelleanbringelse)	42
Ad punkt 8.3.7.	Undersøgelse for genstande mv.	45
Ad punkt 8.3.10.	Fast vagt	46
Ad punkt 8.3.12.	Ophør og varighed af anbringelse og fiksering	50
9. Opfølgning	51
10. Underretning	51

Den 8. marts 2006 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 13. oktober 2005 af Arrestafdelingen i Statsfængslet i Nyborg. I rapporten anmodede jeg om oplysninger mv. vedrørende nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter udtalelser af 18. april 2006 og 18. maj 2006 med bilag fra fængselsinspektøren i Statsfængslet i Nyborg og en udtalelse af 13. juni 2006 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.7. Køkken og opholdsrum

Jeg henstillede til afdelingen at overveje en opfriskning af opholdsrummet ved siden af køkkenet og at meddele mig resultatet heraf.

Statsfængslet har oplyst at fængslet er enigt i at opholdsrummet kunne trænge til en opfriskning. Det er derfor aftalt med arrestafdelingen at der bestilles gardiner til opholdsstuen, at der udtages et par indsatte til at male opholdsrummet, og at der indkøbes lidt billeder til at hænge op på væggen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning – og går ud fra at de nævnte tiltag nu er gennemført.

Ad punkt 2.8. Besøgslokaler

Jeg anmodede afdelingen om at overveje hvordan besøgslokalerne kunne gøres mere hyggelige, og jeg bad om underretning om resultatet af disse overvejelser. Statsfængslet har oplyst at væggene i de to besøgslokaler siden mit besøg er blevet udsmykket med forskellige billeder, dels billeder der henvender sig til voksne, og dels billeder der henvender sig til børn. Der er endvidere bestilt tidsskriftsholdere hvori der vil blive sat forskellige tidsskrifter og tegneserier.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Fængslet har i øvrigt oplyst at besøgsrummene i arrestafdelingen anvendes som bufferkapacitet og derfor er mere udsat for slid end de øvrige besøgsrum. For at begrænse dette slid vil fængslet indrette to ekstra celler i arrestafdelingen.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder om oplysning om hvor disse celler vil blive indrettet.

Jeg anbefalede arrestafdelingen at indføje oplysning om muligheden for at låne legetøj i besøgsvejledningen, fx i tilslutning til det anførte heri om at det ikke er tilladt at medbringe legetøj. Jeg bad om underretning om hvad min anbefaling gav anledning til.

Statsfængslet har telefonisk den 2. juni 2006 over for direktoratet oplyst at muligheden for at låne legetøj nu er beskrevet i besøgsvejledningen, husordenen (der nu er en fælles husorden for Mdr. 0 og Sdr. 1) og i skrivelser ophængt i besøgsrummene – der alle er vedlagt som bilag.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

På baggrund af en skrivelse af 5. november 2004 fra direktoratet om forbedring af besøgsforhold, bad jeg tillige afdelingen om at overveje om der på trods af muligheden for at låne legetøj i fængslets besøgsafdeling, bør være legetøj til rådighed også i arrestafdelingens besøgsafdeling/-lokaler. Jeg anmodede om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Statsfængslet har oplyst at der siden mit besøg er indkøbt legetøj til børn der besøger de indsatte i arrestafdelingen, og at dette kan lånes ved henvendelse til personalet i besøgsafdelingen. Statsfængslet har til orientering vedlagt arrestafdelingens meddelelse af 13. februar 2006 til de indsatte.

Statsfængslet har desuden anført at fængslet ikke mener at det er hensigtsmæssigt at lade legetøj stå fast i besøgsrummene, idet der så vil bestå en øget risiko for at der udøves hærværk mod legetøjet, og at det forsvinder i forbindelse med besøg.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets svar.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henstillede til arrestafdelingen at foranledige at der blev opsat et skab med kondomer og lagner i besøgslokalerne. Jeg bad om underretning om hvad der skete i den anledning.

Statsfængslet har oplyst at der er ophængt et skab på besøgsrummenes toiletter, hvor personalet i besøgsafdelingen løbende sørger for opfyldning af lagner og kondomer.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad punkt 2.9. Gårdtursareal

Jeg anmodede fængslet om at oplyse om der havde været overvejelser om ændring af isolationsgården.

I direktoratets udtalelse er herom anført følgende:

” ...

Statsfængslet har i den anledning oplyst, at fængslet ikke har overvejet dette nærmere. Statsfængslet er enig i, at gårdtursfaciliteterne for isolanter ikke er optimale. Imidlertid er det statsfængslets vurdering, at det er vanskeligt inden for de eksisterende fysiske rammer i statsfængslet at finde en mere hensigtsmæssig placering af dette gårdtursareal, og dermed også en forbedring af gårdtursmuligheden for isolerede varetægtsarrestanter. Dette skyldes, at friarealerne rundt omkring fængslet i forvejen anvendes til gårdturs- og fritidsaktiviteter for de øvrige indsatte i fængslet, og at det er nødvendigt af sikkerhedsmæssige grunde med separate gårdtursarealer for de mange fællesskabs- og specialafdelinger i fængslet.

Med hensyn til de sikkerhedsmæssige grunde har statsfængslet nærmere oplyst, at disse bygger på, at der ikke må være kontakt mellem de indsatte, der er placeret på specialafdelinger og de indsatte på almindelige fællesskabsafdelinger. Endvidere skal statsfængslet tilstræbe, at der maksimalt er 50 indsatte på gårdtur ad gangen, hvilket gør det vanskeligt at koordinere tider for gårdtur og fritidsaktiviteter samlet for hele fængslet. Statsfængslet har anført, at årsagen til, at der er begrænsninger i antallet af indsatte, der samtidig kan afvikle gårdtur, skyldes de erfaringer, som statsfængslet indhøstede i forbindelse med urolighederne på Statsfængslet i Nyborg i februar 2004, hvor koordineringen af urolighederne fandt sted i forbindelse med, at mange indsatte samtidig afviklede gårdtur. Endvidere har statsfængslet henvist til, at statsfængslet har en naturlig forpligtelse til at forhindre, at isolanterne kommer i kontakt med andre.

Herudover har statsfængslet bemærket, at det modtager relativt få isolanter, og at isolationstiderne sjældent er af længere varighed.

Direktoratet har telefonisk forespurgt statsfængslet, om det efter statsfængslets opfattelse ville være hensigtsmæssigt at begrænse forbipasserendes mulighed for at se ind i isolationsgården ved at beplante isolationsgårdens sider. Hertil har statsfængslet anført betænkelighed, idet isolationsgården i så fald vil blive mørk, samt at en sådan beplantning også ville begrænse udsynet for indsatte på gårdtur i isolationsgården uhensigtsmæssigt. Statsfængslet har desuden ikke modtaget klager fra brugere af isolationsgården, der følte sig generede af forbipasserendes mulighed for at kigge ind i gården.

Under henvisning til ovenstående kan direktoratet henholde sig til statsfængslets svar.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.1. Arbejde

Jeg anmodede afdelingen om at oplyse nærmere om de – måtte jeg forstå generelle – problemer der er med hensyn til at skaffe celloarbejde til de indsatte i arrestafdelingen.

Statsfængslet har oplyst at ovennævnte problemer skyldes flere forhold i samfundet. For det første at der gennem årene fra erhvervslivet er sket en ”outsourcing” af montagearbejde til tredjeverdenslande hvor det ikke er muligt for kriminalforsorgen at konkurrere på prisen. Der bliver således stadig mindre arbejde af denne karakter her i landet. Som et eksempel har statsfængslet nævnt at fængslet netop har mistet en større ordre på montagearbejde til Kina.

For det andet opleves der en stigende konkurrence på området idet amtslige og kommunale institutioner er begyndt at anvende montagearbejde i forbindelse med forskellige beskæftigelsesprojekter, herunder på beskyttede værksteder.

Videre har statsfængslet blandt andet anført at der er en formodning om at erhvervslivet generelt ikke i tilstrækkeligt omfang er bekendt med muligheden for at få lavet montagearbejde i de danske fængsler. Statsfængslet er derfor be-

gyndt at annoncere i lokalavisen for derigennem at gøre opmærksom på muligheden for at få udført montagearbejde i Statsfængslet i Nyborg.

Direktoratet har henholdt sig til det af fængslet anførte. Direktoratet har i tilslutning hertil bemærket at beskæftigelsen i kriminalforsorgens institutioner, navnlig i arresthusene, i nogen grad påvirkes af ”globaliseringen”. Simple pakke- og montageopgaver er ikke i samme grad som tidligere at finde på det danske producentmarked. Set i lyset af at simple pakke- og montageopgaver anvendes som beskæftigelse for psykisk- og fysisk udviklingshæmmede medborgere i amtslige institutioner samt ved aktivering af bistandsklienter og arbejdsledige i kommunerne, vil et fald i antallet af arbejdsopgaver straks kunne mærkes. Kriminalforsorgen arbejder dog løbende på at omlægge beskæftigelsen således at de indsatte til stadighed kan gives et fornuftigt tilbud om beskæftigelse.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede endvidere afdelingen om at oplyse om eller overveje mulighederne for at kompensere for manglende eller utilstrækkelige arbejdsopgaver, fx ved at tilbyde fællesskab og/eller adgang til fritidsfaciliteter i arbejdstiden. Jeg bemærkede endvidere at jeg – selv om arrestafdelingen kan beskæftige over halvdelen af de indsatte på Mdr. 0 med enten værkstedsarbejde eller rengøring mv. – gik jeg ud fra at arrestafdelingen i perioder med manglende arbejde vil overveje mulighederne for en rotationsordning eller lignende.

Statsfængslet har anført at fængslet er enig i at det er vigtigt at de indsatte har mulighed for beskæftigelse. Fængslet har videre anført at den væsentligste opgave både for fængslet og kriminalforsorgen imidlertid mere overordnet må være at sikre at der til stadighed er tilstrækkeligt med kvalificerede arbejdsopgaver til stede. Om beskæftigelsessituationen i arrestafdelingen har statsfængslet videre oplyst at der den 7. april 2006 alene var 7 ud af 24 indsatte i arrestaf-

delingen der ikke var beskæftiget, hvoraf en var frivilligt udelukket fra fællesskab.

Med hensyn til rotation i arbejdsdriften har statsfængslet anført at det for tiden anses for følsomt at lave rotation i arbejdet med roser/stiklinger idet det kræver en del oplæring, og idet gartneriet som arbejdet udføres for, er meget opmærksom på kvaliteten af det arbejde der udføres. Skulle der senere vise sig arbejdsopgaver der henvender sig til alle indsatte, kan rotation blive aktuelt.

Med hensyn til kompensation for manglende arbejde har statsfængslet blandt andet oplyst at der arbejdes på en løsning hvor cellefællesskab og eventuelt fritidsaktiviteter i arbejdstiden bliver en mulighed uden at det skaber problemer for de indsatte indbyrdes.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger med bemærkning om at direktoratet dog vil indskærpe over for fængslet at indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, sikres adgang til fritidsaktiviteter eller cellefællesskab i det omfang det er ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Jeg har noteret mig det oplyste – og går ud fra at nævnte indskærpelse har fundet sted.

Ad punkt 3.2. Undervisning

Jeg anmodede om oplysning om årsagen til at antallet af undervisningstimer var skåret ned. Jeg anmodede endvidere arrestafdelingen om at oplyse hvorvidt de seks timer der nu er til rådighed (til 24 indsatte), dækker arrestafdelingens behov.

Statsfængslet har oplyst at baggrunden for nedskæringen af antallet af timer er at fængslet som følge af vanskeligheder med at overholde det udmeldte budget for år 2005 blandt andet valgte at reducere antallet af undervisningstimer. Det

er til trods for besparelsen statsfængslets vurdering at det tildelte antal timer inden for undervisningsområdet i tilstrækkeligt omfang tilgodeser de indsatte behov for undervisning.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ikke var bekendt med nedsættelsen af undervisningstimetallet. Direktoratet har taget oplysningen til efterretning og har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Idet det uanset nedsættelsen af antallet af undervisningstimer er fængslets opfattelse at undervisningsbehovet er dækket, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Dog bemærker jeg at jeg går ud fra at arrestafdelingen løbende er opmærksom på om der er behov for flere timer, og i så fald vil overveje at sætte timetallet op igen.

Jeg bad arrestafdelingen om at oplyse nærmere om undervisning af isolerede indsatte og udlændinge.

Om undervisning af isolerede indsatte har statsfængslet oplyst at de ved henvendelse til skolen kan få undervisning i form af vejledning og selvstudium med løbende opfølgning fra skolen med hensyn til nye materialer, hjælp til opgaveløsning m.m.

Om undervisning af udlændinge har statsfængslet oplyst at de udenlandske indsatte der behersker en smule dansk, kan deltage i undervisningen.

Statsfængslets undervisningsleder har i en supplerende udtalelse af 23. maj 2006 desuden oplyst at såfremt en indsat der ikke behersker dansk, anmoder om undervisning, vurderes behovet for undervisning i hvert enkelt tilfælde. Hvis ønskerne omfatter dansk eller engelsk for udlændinge, kan dette imødekommes, og hvis skolens egne lærere ikke besidder de fornødne kvalifikationer, har statsfængslet en aftale med de andre fængselsskoler på Fyn om at stats-

fængslet kan bruge speciallærere derfra. Det har statsfængslet fx benyttet sig af i foråret 2006 hvor en fængselslærer i Statsfængslet på Søbysøgård i kraft af sin uddannelse som underviser i dansk for fremmedsprogede, har tilbudt undervisning til en kvinde af pakistansk oprindelse der udelukkende talte hindi.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3. Fritid

Jeg anmodede om oplysning om hvorfor de indsatte kun kan reservere kondirummet og bordtennisbordet i weekenden i 45 minutter når modulerne i weekenden er angivet til at have en varighed af en time (eller omvendt). Jeg anmodede endvidere om oplysning om hvorfor der kun kan være to sammen i weekenden når der kan være tre sammen på hverdage.

Statsfængslet har oplyst at kondisedlen nu er rettet til således at der altid kan være maks. tre i kondirummet. Bemærkningen om at der kun kan trænes i moduler af 45 minutters varighed i weekenden, beror på fejlinformation i materialet. Det er ligeledes rettet til så der i weekenden kan trænes i intervaller af en times varighed. Statsfængslet har oplyst at det har været praksis længe, men blot beskrevet fejlagtigt. Fængslet har vedlagt den tilrettede kondiseddel til orientering.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Idet det fremgår af husordenen for Sdr. 1 at der ikke er fællesskab mellem Sdr. 1 og Mdr. 0, gik jeg ud fra at muligheden for at benytte bordtennisbordet og

fællesrummet, der begge er placeret på Mdr. 0, kun er til stede for de indsatte på denne afdeling. Jeg anmodede afdelingen om at oplyse om det var korrekt forstået.

Statsfængslet har oplyst at det er korrekt at de indsatte i Sdr. 1 ikke har mulighed for at spille bordtennis i Mdr. 0, da det foregår på fællesarealet i Mdr. 0. Ligeledes er det korrekt at fællesopholdsrummet kun er tilgængeligt for indsatte placeret i Mdr. 0. Baggrunden herfor er at de indsatte i Sdr. 1 er en blanding af retslige isolerede, frivilligt isolerede m.m. Afdelingen modtager nye indsatte der efterhånden som pladsforholdene tillader det, sluses videre til Mdr. 0 med flere fællesskabsmuligheder. Fængslet har bemærket at de to afdelinger holdes skarpt adskilte idet det er et brugbart redskab til at holde ro og orden og beskytte de indsatte som ofte har det svært i selskab med andre.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anbefalede i øvrigt afdelingen at indføre oplysning om muligheden for at benytte kondirum i husordenen for Mdr. 0.

Statsfængslet har henvist til den nye husorden for arrestafdelingen hvori oplysningen er indført.

Direktoratet har henholdt sig til fængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg gik ud fra at arrestafdelingen ville ændre oplysningerne i enten dagsprogrammet eller tilmeldingsblanketten med hensyn til benyttelse af gymnastiksa-

len hvis de ikke længere var i overensstemmelse med de faktiske forhold. Jeg anbefalede også her arrestafdelingen at oplyse om adgangen til gymnastiksalen i husordenerne.

Statsfængslet har henvist til den nye husorden for arrestafdelingen hvori oplysningen er indføjet. Statsfængslet har i tilslutning hertil bemærket at fængslet i kraft af revisionen af husordenen mener at der ikke længere er behov for at de indsatte tillige får udleveret et dagsprogram hvorfor dette er fjernet.

Statsfængslet har desuden oplyst at både indsatte fra Mdr. 0 og – efter en konkret vurdering fra personalet – også indsatte fra Sdr. 1 deltager i gymnastiksalen.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.4. Fællesskab

Jeg gik ud fra at husordenen for Sdr. 1 ville blive rettet i overensstemmelse med det der blev oplyst under inspektionen om afvikling af gårdtur.

Det fremgår af den vedlagte husorden at det er sket.

Jeg bad arrestafdelingen om at oplyse om der stadig afvikles turneringer mv. og foregår sociale aktiviteter samt oplyse hvad disse aktiviteter i så fald kan omfatte, og om de også omfatter indsatte på Sdr. 1.

Statsfængslet har oplyst at der har været afholdt nytårsbanko særskilt for begge afdelinger. Ved den seneste nytårsbanko blev der skænket præmier af såvel husets købmand som husets skole. Derudover har der ikke været afviklet sociale aktiviteter. Statsfængslet har herom telefonisk den 23. maj 2006 over for direk-

toratet oplyst at det skyldes den personalemæssige situation, men at det til stadsighed overvejes. En vurdering af sammensætningen af klientellet i arrestafdelingen indgår ligeledes før der eventuelt vil blive afviklet en social aktivitet.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at det løbende overvejes at afvikle sociale aktiviteter.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt de indsatte har mulighed for at arbejde sammen to og to i cellerne hvis de ønsker det.

Statsfængslet har oplyst at der ikke er adgang til at de indsatte kan arbejde sammen to og to i cellerne. Den væsentligste årsag hertil er at pladsforholdene ikke tillader to arbejdende i en celle (cellerne er som nævnt i den endelige rapport ca. 8,25 m²).

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Som anført i den endelige rapport fremgår det af fællesskabsvejledningens pkt. 8 at muligheden for arbejdsfællesskab i cellen bør overvejes for indsatte der ikke kan beskæftiges på værksted. Der er samtidig angivet forhold der skal indgå i disse overvejelser. Det gælder bl.a. pladsforholdene.

Cellerne i Arrestafdelingen i Statsfængslet i Nyborg er små, men efter min opfattelse ikke så små at enhver form for arbejdsfællesskab i cellerne er udelukket. Om pladsforholdene er til hinder for at tillade arbejdsfællesskab, må således efter min opfattelse afhænge af en konkret vurdering af celledarbejdets art og omfang. Jeg kan i den forbindelse oplyse at det i sagen om min inspektion den 25. januar 2006 af Arresthuset i Herning – hvor cellerne har cirka samme størrelse som cellerne i Arrestafdelingen i Nyborg – er oplyst at der gives mu-

lighed for arbejdsfællesskab såfremt arbejdsopgaverne tillader det. I dette arresthus er i øvrigt en af cellerne – som også er ca. 8 m² – en dobbeltcelle hvor to indsatte er henvist til at bo og arbejde sammen.

Jeg henstiller på denne baggrund til arrestafdelingen at tillade arbejdsfællesskab i cellerne efter en konkret vurdering af arbejdets art og omfang hvis der ikke i øvrigt er noget til hinder for at tillade arbejdsfællesskab. Jeg anmoder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Ad punkt 4. Lægebetjening

Jeg bad afdelingen om at oplyse nærmere om de indsattes adgang til psykologbistand.

Statsfængslet har oplyst at der ikke er en fast tilknyttet psykolog til statsfængslet eller arrestafdelingen. Såfremt det vurderes at den indsatte har behov for psykologbistand, henvises den indsatte primært til statsfængslets psykiatriske konsulent.

Hvis den indsatte inden indsættelsen i arrestafdelingen har et igangværende samtaleforløb med en psykolog, vil statsfængslet ikke have betænkeligheder ved at lade dette fortsætte. Kontakten vil da kunne ske i arrestafdelingens besøgslokaler.

Endelig har statsfængslet henvist til muligheden for midlertidig overførsel til Anstalten ved Herstedvester som nævnt i varetægtsbekendtgørelsens § 19.

Direktoratet har henholdt sig til det af statsfængslet oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.1. Forplejning

Jeg anbefalede under inspektionen arresthuset at overveje at indføre en ordning hvorefter de indsatte spørges om de ønsker maden inden den varmes op, således at afdelingen kan undgå mest mulig spild. Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt dette spørgsmål havde været overvejet og i givet fald resultatet heraf.

Statsfængslet har oplyst at ordningen er iværksat, og at der forventes en lille besparelse. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.5. Besøg og telefonsamtaler

Jeg bad arrestafdelingen om at oplyse om det anførte i spørgeskemaet skulle forstås sådan at der ikke er mulighed for forlænget besøg hvis den efterfølgende besøgstid ikke er optaget. I bekræftende fald bad jeg arrestafdelingen om at oplyse hvorfor det ikke er tilfældet.

Statsfængslet har oplyst at der er mulighed for forlænget besøg ved ubenyttede besøgstider, og at det er personalets opfattelse at det ofte tilbydes.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Idet jeg gik ud fra at oplysningerne i husordenen om det antal personer der samtidig må besøge en indsat var forkerte, gik jeg ud fra at afdelingen ville rette husordenen.

Statsfængslet har oplyst at antallet af besøgende efter samråd med personalet i besøgsafdelingen er rettet til således at det i den reviderede husorden fremgår at der kan komme fem personer på besøg ad gangen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henstillede til fængslet at præcisere at legeområdet i fængslet kun må benyttes af børn der medbringes til besøg hos indsatte i fængslet, og eventuelt slette oplysningen om adgangen til legeområdet i den vejledning som arrestafdelingen udleverer til de besøgende.

Statsfængslet har oplyst at oplysningen er indføjet i den nye husorden. Statsfængslet har endvidere som tidligere nævnt vedlagt en kopi af en ny vejledning til de besøgende.

Statsfængslet har dog fremhævet at der er mulighed for lån af legetøj til børn ved henvendelse til personalet.

Direktoratet har henholdt sig til det anførte.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg gik ud fra at arrestafdelingen ville præcisere det anførte i husordenen vedrørende telefonering i overensstemmelse med det som direktoratet havde anført i sagen om min inspektion af Arresthuset i Holbæk således at de indsatte informeres om at der også er mulighed for at ringe til andre numre end de godkendte. Jeg bad for en ordens skyld om underretning når husordenen var ændret i overensstemmelse hermed.

Statsfængslet har henvist til den nye husorden.

Idet kravet i den tidligere husorden om at de indsatte maksimalt kan ringe til fire forskellige numre nu er bortfaldet, har direktoratet henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Jeg bad om oplysning om hvorledes de indsatte orienteres om muligheden for at vælge talsmand. I fortsættelse af en anbefaling under inspektionen bad jeg desuden arrestafdelingen om at overveje at indføre oplysning herom i husordenen og underrette mig om resultatet af overvejelserne.

Statsfængslet har oplyst at information om talsmandsordningen og muligheden for valg af talsmand hidtil er sket ved en dialog mellem de indsatte og personalet på afdelingen. Der har ikke været opsat opslag eller lignende skriftligt materiale om ordningen. Det fremgår nu af husordenen at der kan vælges talsmand for afdelingen, og at der såfremt dette ønskes, skal rettes henvendelse til ledelsen der herefter vil foranledige at der bliver afholdt hemmelig afstemning.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt der var fastsat (nye) regler for talsmandsordningen i arrestafdelingen. Hvis det var tilfældet, eller hvis de regler som fængslet har fastsat, tillige omfatter arrestafdelingen, bad jeg om en kopi af reglerne.

Statsfængslet har oplyst at der netop er udfærdiget nye regler for talsmandsvirksomhed i hele fængslet. Reglerne vil blive forelagt på et kommende møde i samarbejdsudvalget og ved et kommende møde med de indsattes talsmænd. Reglerne som fængslet har vedlagt i udkast, vil herefter træde i kraft.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad arrestafdelingen om at overveje at indføre oplysning i husordenen om hvor reglerne om talsmandsordningen findes og underrette mig om resultatet af overvejelserne.

Statsfængslet har henvist til hvad der fremgår af husordenen for arrestafdelingen. De lokale regler for talsmandsordningen er ikke indeholdt i husordenen, men det oplyses i husordenen at reglerne kan fås ved henvendelse til personalet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede afdelingen om at oplyse nærmere om talsmandens arbejdsvilkår, herunder adgang til at tale med de indsatte på Sdr. 1.

Statsfængslet har henvist til det der fremgår af husordenen for arrestafdelingen. Det fremgår bl.a. heraf at talsmanden har adgang til at tale med indsatte i Sdr. 1 i det omfang disse ønsker det og ikke er isolerede efter rettens bestemmelse.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.7. Aviser og bøger

Jeg bad om oplysning om hvorledes de indsatte orienteres om muligheden for at låne aviser. Jeg bad desuden arrestafdelingen om at overveje at indføre oplysning herom i husordenen og underrette mig om resultatet af overvejelserne.

Statsfængslet har henvist til hvad der fremgår af husordenen for arrestafdelingen.

Statsfængslet har desuden oplyst at der er mulighed for at låne aviser i arrestafdelingen. For så vidt angår Sdr. 1 foregår det ved henvendelse til personalet, og på Mdr. 0 bliver der lagt to aviser i opholdsstuen efter endt arbejdstid.

Direktoratet har henholdt sig til fængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henstillede til arrestafdelingen enten at skaffe bogkataloger til arrestafdelingen, eller at overveje en løsning for afdelingen svarende til ordningen i fx Arresthuset i Holbæk eller Arresthuset i Nykøbing Falster. Jeg bad om underretning om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Statsfængslet har oplyst at biblioteksordningen for tiden er sådan at bibliotekaren møder op på afdelingen hver mandag hvor de indsatte har mulighed for at fremkomme med ønsker og lignende. Statsfængslet har desuden oplyst at bibliotekaren er blevet anmodet om at se på muligheden for at medbringe/fremskaffe bogkataloger som nævnt ovenfor.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har bedt fængslet om en tilbagemelding om resultatet af denne anmodning til bibliotekaren vedrørende fremskaffelse af bogkataloger til arrestafdelingen. Direktoratet vil orientere mig om statsfængslets tilbagemelding.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer denne tilbagemelding.

Det tilføjes at direktoratet i brev af 7. november 2006 i sagen om min inspektion af Fængselsafdelingen Kærshovedgård har oplyst at der ikke mere laves bogkataloger/fortegnelser. Der printes i stedet lister fra nettet over nyudgivelser og bestemte emner ud til de indsatte.

Ad punkt 6.8. Samarbejde med sociale myndigheder

Under inspektionen blev der oplyst om problemer vedrørende samarbejdet med Odense Kommune, og det blev oplyst at afdelingen overvejede at skrive til kommunens ledelse vedrørende disse problemer. Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt det var sket, og hvad der i givet fald herefter måtte være sket vedrørende dette forhold.

I direktoratets udtalelse er anført følgende herom:

”Statsfængslet har oplyst, at statsfængslet har kontaktet Kriminalforsorgens afdeling på Fyn og forespurgt, om der er tale om et mere generelt problem.

Afdelingen har i den forbindelse oplyst, at der den 15. februar 2006 har været afholdt møde hos socialcenterchefen i Odense Kommune om problemet. Det blev aftalt, at socialcenterchefen via kommunen forsøger at finde ud af enklere forretningsgange, således at socialrådgiverne fra Kriminalforsorgen får nemmere adgang til sagsbehandleren i kommunen med henblik på hurtigere sagsgang/afgørelse.

Derudover har afdelingen tilbudt at lave en undervisningsdag for kommunens medarbejdere/sagsbehandlere i begyndelsen af juni. Undervisningen vil omhandle (1) hvilke klientgrupper Kriminalforsorgen tager sig af, (2) hvad kravene er til medarbejdere i Kriminalforsorgen, (3) hvad Kriminalforsorgen kan gøre for klienterne, samt (4) hvornår Kriminalforsorgen har behov for samarbejde med kommunerne. Kommunen tog positivt imod dette tilbud og sagde, at de også gerne ville komme med indlæg bl.a. om de fremtidige handleplaner, som kommunerne er forpligtede til at lave. Efter undervisningsdagen vil man vurdere, om der er behov for yderligere tiltag afhængig af behovet og eventuelt udvikling i samarbejdet.

Statsfængslet har desuden oplyst, at behandlingskonsulenten ved Statsfængslet i Nyborg blev anmodet om at drøfte spørgsmålet med statsfængslets socialrådgivere. Såfremt det er et mere generelt problem, var det tanken, at man ville indsamle konkrete eksempler med henblik på, at statsfængslets ledelse kunne rette en henvendelse til kommunen for at få en drøftelse af problemstillingerne.

Behandlingskonsulenten har om disse drøftelser oplyst, at socialrådgiverne ikke oplever, at der er specielle problemer i forhold til Odense Kommune.

Endelig har statsfængslet anført, at der opleves generelle problemer i forhold til alle kommuner. Statsfængslet har i den sammenhæng henvist til, at det eksempelvis er utrolig svært, at få kommunerne til at tage de indsatte sager, mens de afsoner, og at kommunerne forsøger at undgå at være betalingskommune. Den enkelte kommune henviser som regel til andre kommuner, idet 'deres' indsatte ofte har boet mange forskellige steder.

Direktoratet kan henholde sig til det af statsfængslet anførte. For så vidt angår det anførte om, at der opleves generelle problemer med samarbejdet i forhold til alle kommuner, kan direktoratet oplyse, at direktoratet er indgået i et projekt med udvalgte fængsler og kommuner med fokus på udvikling af ideer til forbedring af samarbejdet. Spørgsmålet vil desuden blive gjort til genstand for en drøftelse i kontaktgruppen mellem Socialministeriet og direktoratet. Endelig er det direktoratets opfattelse, at det nyligt vedtagne lovkrav om koordinerede handleplaner vil have en positiv effekt for samarbejdet Kriminalforsorgen og kommunerne imellem.”

Jeg har noteret mig det oplyste og beder direktoratet om at underrette mig om resultatet af det nævnte projekt og drøftelserne med Socialministeriet.

Ad punkt 6.9. Vold mv.

Det fremgår af spørgeskemaet at der har været vold mod personalet, men det var uklart for mig hvor mange episoder der var tale om. Det fremgik ikke om der var sket politianmeldelse af denne vold. Jeg anmodede om oplysning herom.

Statsfængslet har oplyst at der har været tale om et tilfælde af vold hvor to ansatte blev slået med knytnæveslag, og at forholdet er politianmeldt den 4. januar 2005.

Statsfængslet har endvidere oplyst at den indsatte blev dømt for forholdet, og at det indgår i den samlede straf på fængsel i 3 år og 6 måneder som den pågældende blev idømt.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.11. Selvmord og selvmordsforsøg

Arrestafdelingen oplyste i det ajourførte spørgeskema – som jeg modtog den 6. oktober 2005 – at der havde været to selvmordsforsøg i arrestafdelingen inden for de seneste to år. Jeg havde (som led i den automatiske underretning som jeg modtager fra direktoratet om selvmordsforsøg mv. i kriminalforsorgens institutioner) modtaget underretning om et selvmordsforsøg der fandt sted den 22. december 2004 i arrestafdelingen. Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt hændelsen forud for en sikringscelleanbringelse den 8. juni 2005 der var blandt de sikringscellerapporter jeg havde modtaget til gennemgang, var det andet tilfælde. I bekræftende fald bad jeg om oplysning om hvorvidt hændelsen havde været indberettet til direktoratet.

Hvis der ikke var tale om denne hændelse, bad jeg arrestafdelingen om at oplyse tidspunktet for det andet forsøg, og om det havde været indberettet til direktoratet.

I direktoratets udtalelse er herom anført følgende:

”...

Statsfængslet har oplyst, at statsfængslet har valgt at gennemgå de sager, der har været i arrestafdelingen, og har oplyst følgende:

Sagen vedrørende anbringelsen den 22. december 2004 har ombudsmanden forholdt sig til ved brev af 6. september 2005. Der henvises til ombudsmandens journalnummer 2004-4466-626.

Herudover ses der at være indberettet følgende selvmordsforsøg til direktoratet vedrørende arrestafdelingen:

- Selvmordsforsøg foretaget den 9. december 2005. Forsøget er af fængslet indberettet til direktoratet den 19. januar 2006.
- Selvmordsforsøg foretaget den 18. december 2005. Forsøget er ligeledes indberettet til direktoratet den 19. januar 2006.

Vedrørende anbringelsen i sikringscelle den 8. juni 2005, har statsfængslet oplyst, at den indsatte adfærd forud for anbringelsen ikke har givet fængslet anledning til at indberette denne som et forsøg på selvmord. Der er her lagt vægt på, at den indsatte alene har skåret sig overfladisk, og at der derfor er skønnet, at der mere har været tale om en affekthandling end et reelt forsøg på selvmord. Samme dag er den indsatte i øvrigt tilset af fængslets psykiater, hvor den indsatte ikke blev skønnet som værende selvmordstruet.

Statsfængslet har beklaget, at de oprindelig afgivne oplysninger fra arrestafdelingen ikke har været korrekte.

Statsfængslet har den 18. maj 2006 supplerende oplyst følgende:

'Af udskriften af Klientsystemet vedrørende sikringscelleanbringelsen fremgår det, at den indsatte havde skåret sig i sit ene håndled.

Af lægens bemærkninger i forbindelse med tilsyn af den indsatte fremgår det blandt andet, at den indsatte i affekt havde skåret sig overfladisk i venstre håndledsregion. Samme dag tilses den indsatte af fængslets psykiater. Der vedlægges udskrift af psykiatrisk tilsyn af 8. juni 2005 (vedlagt som bilag til udtalelsen fra fængselsinspektøren af 18. maj 2006; direktoratets bemærkning). Af dette tilsyn fremgår det blandt andet, at den selvbeskadigende adfærd, som angives at være et selvmordsforsøg, synes manipulativ. Den indsatte skønnes ikke selvmordstruet.

Fængslet har den 16. maj 2006 drøftet med fængselsoversygeplejersken, hvorvidt den indsatte ved at skære sig overfladisk i håndregionen ville have været til fare for sig selv, såfremt episoden ikke var blevet opdaget. Dette har fængselsoversygeplejersken ikke vurderet skulle være tilfældet.

Når henses til at der alene er tale om et overfladisk snitsår, at den indsatte af fængslets psykiater ikke vurderes som selvmordstruet, og at det af psykiateren har været vurderingen, at hændelsen er af manipulativ karakter sammenholdt med oplysningen fra fængselsoversygeplejersken, finder fængslet ikke, at hændelsen har været egnet til at medføre fare for den indsatte liv.'

Det fremgår af § 1, stk. 1, nr. 2, i Justitsministeriets, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 63 af 15. juli 2005, at Kriminalforsorgens institutioner skal underrette direktoratet, dels telefonisk, dels skriftligt på særligt skema, om enhver handling eller adfærd, hvorved en indsat har udsat sig selv for livsfare (selvmordsforsøg, alvorligere tilfælde af spisevægring, alvorlig selvbeskadigelse el. lign.).

Det fremgår videre at § 1, stk. 2, i samme cirkulære, at indberetning efter § 1, stk. 1, nr. 2, skal ske i tilfælde, hvor handlingen eller adfærden har været egnet til at medføre fare for den pågældendes liv, hvis andre ikke griber ind.

Direktoratet er på baggrund af det af statsfængslet anførte enig i, at den i sagen omtalte selvbeskadigelse ikke bør betragtes som en selvbeskadigelse, der skal indberettes efter ovennævnte cirkulære.

Direktoratet kan videre henholde sig til statsfængslets beklagelse af, at det af spørgeskemaet fremgår, at der har været to selvmordsforsøg inden for de seneste to år, når der reelt har været tale om tre selvmordsforsøg.

Direktoratet kan for så vidt angår ovennævnte sager vedrørende selvmordsforsøgene foretaget henholdsvis den 9. og 18. december 2005 bekræfte, at sagerne er indberettet til direktoratet. Der er imidlertid ikke sket telefonisk indberetning til direktoratet, hvilket er beklageligt. Direktoratet skal videre beklage, at direktoratet ikke har underrettet ombudsmanden om sagen vedrørende selvmordsforsøget foretaget den 9. december 2005. Underretning af ombudsmanden er nu sket den 29. maj 2006. For så vidt angår sagen vedrørende selvmordsforsøget foretaget den 18. december 2005 har ombudsmanden modtaget underretning fra direktoratet om sagen den 24. januar 2006.”

Jeg har noteret mig direktoratets beklagelse af ikke at have underrettet mig om selvmordsforsøget i arrestafdelingen den 9. december 2005 før den 29. maj 2006. Jeg bekræfter samtidig for god ordens skyld at jeg i brev af 24. januar 2006 med bilag fra direktoratet har modtaget underretning om selvmordsforsøget den 18. december 2005 i Statsfængslet i Nyborg.

Disse to selvmordsforsøg den 9. og 18. december 2005 ligger imidlertid efter den 6. oktober 2005 hvor jeg modtog spørgeskemaet retur fra arrestafdelingen i udfyldt stand. Idet arrestafdelingen har oplyst at episoden forud for sikringscelleanbringelsen den 8. juni 2005 ikke er "det andet" selvmordsforsøg der er omtalt i spørgeskemaet, anmoder jeg derfor på ny arrestafdelingen om at oplyse hvornår det andet forsøg fandt sted, og om det er indberettet til direktoratet.

Jeg har ingen bemærkninger til fængslets og direktoratets opfattelse hvorefter episoden forud for sikringscelleanbringelsen den 8. juni 2005 ikke er omfattet

af indberetningspligten i direktoratets cirkulære herom, nu cirkulære nr. 63 af 15. juli 2005.

Ad punkt 6.12. Egne genstande mv.

Blandt det materiale jeg modtog forud for inspektionen, var fængslets interne regler om genstande og penge (revideret den 29. juni 2005). Jeg gik ud fra at reglerne også gælder for arrestafdelingen, men bad dog arrestafdelingen om at oplyse hvorvidt det forholder sig sådan.

Statsfængslet har oplyst at disse regler med de fornødne tilføjelser tillige gælder for arrestafdelingen.

Statsfængslet har videre oplyst at der navnlig er forskel med hensyn til de indsattes adgang til penge hvorfor det i regelsamlingen er fremhævet at Statsfængslet i Nyborg er et kontantløst fængsel. De indsatte må således ikke være i besiddelse af penge i institutionen, medmindre der er fastsat andre bestemmelser herom fx i lokale husordener i særafsnittene i statsfængslet. I husordenen for arrestafdelingen er det fastsat at de indsatte højst må være i besiddelse af 3.000 kr.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg gik ud fra at arrestafdelingen er opmærksom på at konfiskation over for varetægtsarrestanter alene kan ske hvis der er tale om genstande der er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, og varetægtsarrestanten afgiver en erklæring herom. Jeg gik herefter tillige ud fra at arrestafdelingen ville tydeliggøre husordenerne på dette punkt, og jeg bad om underretning når det var sket.

Statsfængslet har henvist til den nye husorden hvori følgende nu er anført: ”Det er tilladt at være i besiddelse af højst kr. 3.000,- Alt derover skal deponeres på kontoret.”

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.13. Information af de indsatte og kontaktpersonordningen

Jeg anbefalede at arrestafdelingen overvejede at foretage en egentlig gennemgang af husordenerne med henblik på en eventuel uddybning af de enkelte punkter/tilføjelse af punkter. Jeg anbefalede samtidig arrestafdelingen i husordenen at henvise til fængslets interne regler (i det omfang disse også omfatter de indsatte i arrestafdelingen) og bemærkede at særlige undtagelser ville kunne angives i husordenen. Jeg bad om underretning om resultatet af arrestafdelingens overvejelser.

Statsfængslet har henvist til hvad der fremgår af den nye husorden for arrestafdelingen.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har henvist til at statsfængslet har foretaget en egentlig revision af husordenen og blandt andet har foretaget de tilføjelser som jeg har anmodet om.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad afdelingen om at oplyse nærmere om hvordan ordningen med at de faste funktionærer tager over ved kontaktpersonens fravær, fungerer, og hvordan

det sikres at de indsatte til enhver tid ved hvem de skal rette henvendelse til når deres sædvanlige kontaktperson ikke er til stede.

Statsfængslet har oplyst at personalet efterfølgende er blevet inddelt i tre grupper med 3, 3 og 4 medarbejdere. I ferieperioder må alene to fra samme gruppe afholde ferie samtidig for at sikre at der altid er en tilstede der kan varetage den indsattes interesser. Statsfængslet har desuden oplyst at den indførte ordning vurderes som den mest optimale.

Statsfængslet har endvidere den 17. maj 2006 over for direktoratet oplyst at ordningen fungerer således at den indsatte såfremt kontaktpersonen ikke er til stede, anmodes om at skrive en anmodningsseddel. Anmodningssedlen lægges i kontaktpersonens dueslag. De andre funktionærer i gruppen sikrer at dueslaget tømmes, og at anmodningssedlerne behandles.

Direktoratet har henholdt sig til det anførte.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.1.6. Kompetence mv. (håndjern)

Jeg anmodede arrestafdelingen om at oplyse om der var fastsat interne kompetenceregler vedrørende anvendelse af håndjern, fx regler som gælder generelt for anvendelse af håndjern i fængslet og arrestafdelingen. I givet fald bad jeg arrestafdelingen om at vedlægge en kopi eller udskrift af reglerne.

Statsfængslet har oplyst at der er fastsat sådanne interne retningslinjer og har vedlagt kopi heraf. Der er tale om nye regler der trådte i kraft den 22. februar 2006 (og som ifølge reglerne erstatter tidligere regler om samme emne).

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt en fængselsfunktionær der modtog underretning om en anvendelse af håndjern den 13. april 2005, og traf beslutningen om anvendelse af håndjern i et andet tilfælde (den 3. februar 2005 hvor der ikke var oplysning om at der var sket underretning til en anden person), er/var bemyndiget til at træffe afgørelse om anvendelse af håndjern (og dermed også til at modtage underretning herom).

I direktoratets udtalelse er herom anført følgende:

”Statsfængslet har i den anledning oplyst, at det af udskriften fremgår, at afgørelsen om anvendelse af håndjern er truffet af en fængselsfunktionær. Da anvendelsen er sket i forbindelse med en transport, burde det ikke have været en fængselsfunktionær, der havde truffet afgørelsen, idet afgørelsen i det konkrete tilfælde, henset til tidspunkt for og formål med anvendelsen, burde have været truffet af den daglige leder eller afdelingslederen for den pågældende afdeling. Statsfængslet finder dette beklageligt.

Af samme afgørelse om anvendelse af håndjern fremgår det videre, at det er en fængselsfunktionær, der har modtaget underretning om anvendelsen. Statsfængslet har i den forbindelse oplyst, at underretning er givet til den funktionær, der på det tidspunkt var daglig leder af arrestafdelingen.

Statsfængslet har den 18. maj 2006 supplerende oplyst, at der formentlig ikke tidligere har været fastsat interne regler vedrørende dette emne, men at man er af den opfattelse, at en ’stk. 1 kompetent person’, jf. nedenfor, er en afdelingsleder eller en daglig leder af afdelingen.

Direktoratet er under henvisning til det af statsfængslet anførte enig i, at det er beklageligt, at afgørelsen blev truffet af en fængselsfunktionær, idet der ikke var tale om en transport af hastende karakter, og som derfor godt kunne afvente en afdelingsleders/daglig leders beslutning.

Det skal i øvrigt præciseres, at der i kun et tilfælde blev truffet afgørelse om anvendelse af håndjern af en fængselsfunktionær, jf. ovenfor. I det andet tilfælde blev afgørelsen truffet af en fængselsfunktionær, der var daglig leder på afdelingen, og som modtog underretning i ovennævnte sag.

Direktoratet har ikke bemærkninger til det anførte om, at underretning skete til den fængselsfunktionær, der var daglig leder på afdelingen.

Direktoratet mener dog, at det er beklageligt, at der ikke tidligere har været fastsat interne regler på området, hvilket direktoratet har gjort statsfængslet bekendt med. Det bemærkes, at der nu er fastsat interne regler på området.”

Jeg har noteret mig at den fængselsfunktionær der traf afgørelsen i et tilfælde (den 3. februar 2005) og modtog underretning i et andet tilfælde (den 13. april 2005) var daglig leder af afdelingen og dermed var bemyndiget til at træffe afgørelse og modtage underretning om anvendelse af håndjern.

Jeg har endvidere noteret mig fængslets beklagelse af at beslutningen om anvendelse af håndjern i det tilfælde hvor underretning blev givet til den pågældende fængselsfunktionær (anvendelsen den 13. april 2005), blev truffet af en (anden) fængselsfunktionær selv om afdelingsleders/daglig leders beslutning godt kunne have været afventet.

Endelig har jeg noteret mig at direktoratet over for fængslet har beklaget at der ikke tidligere har været fastsat interne kompetenceregler på dette område.

Jeg anmodede om oplysning om ledelsens, herunder inspektionens, tilsyn med området for anvendelse af håndjern.

Statsfængslet har oplyst at inspektionen i flere omgange på ledelsesmøderne har anmodet afdelingslederne om at føre tilsyn med blandt andet anvendelse af håndjern inden for de respektive afdelinger. Endvidere gennemgås klagesager vedrørende anvendelse af håndjern af fængselsfuldmægtigen.

Statsfængslet har endvidere bemærket at Økonomistyrelsen i 1998 gennemførte en analyse af kriminalforsorgen. I budgetanalysen, del 4, anbefales nogle principper for fremtidig organisering af fængslerne. Det anbefales blandt andet at

der i fængslerne sker en decentralisering af ansvar og kompetence således at inspektører og viceinspektører ikke skal bruge en betydelig del af deres tid til at behandle konkrete sager vedrørende de indsatte. Økonomistyrelsen mener at det bør være muligt i større omfang at uddelegere opgaven til forsorgsmedarbejdere og afdelingsledere for at der derved kan frigøres ledelsesressourcer til planlægnings- og styringsopgaver. Statsfængslet har blandt andet, som følge af disse anbefalinger, delegeret en lang række opgaver vedrørende de indsatte til afdelingslederne hvorfor inspektionen også har en forventning om at disse opgaver løses på rette niveau i organisationen.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at fængslet telefonisk den 8. juni 2006 over for direktoratet har præciseret at inspektionen foretager stikprøvevis gennemgang af sager om håndjern, sikringscelle og observationscelle, og at afdelingslederne retter henvendelse til inspektionen når der er særligt vanskelige eller tvivlsomme sager.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Når en kompetence hviler på delegation, har den der har delegeret kompetencen, fortsat ansvaret for opgavens udførelse, og har (derfor) pligt til at føre tilsyn hermed. Hvis institutionens leder delegerer tilsynspligten, har lederen således også pligt til at føre tilsyn med udførelsen af denne opgave. Det er ikke tilstrækkeligt at have en "forventning om" at opgaverne løses på rette niveau.

Idet jeg har noteret mig at inspektionen foretager stikprøvevis gennemgang af sager om bl.a. anvendelse af håndjern, og at afdelingslederne retter (dvs. har pligt til at rette) henvendelse til inspektionen når der er særligt vanskelige eller tvivlsomme sager, har jeg ingen bemærkninger til det oplyste om den måde som tilsynet med bl.a. området for anvendelse af håndjern er organiseret på i fængslet. Jeg henviser dog til pkt. 10 i direktoratets vejledning om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgen (nr. 11991 af 29. juni 2001) hvorefter de lokale kompetenceregler også bør indeholde nogle arbejdsgange der gør det

muligt for institutionens leder effektivt at udøve sine styrings- og instruktionsbeføjelser.

Ad punkt 8.2.4. Begrundelse (observationscelle)

I sagen om ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Nyborg i april 2001 modtog ombudsmanden med brev af 1. oktober 2002 reviderede retningslinjer fra fængslet om anbringelse i observationscelle og sikringscelle. Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt der var sket ændring af disse regler – som jeg gik ud fra også gjaldt ved anbringelse i observations- og sikringscelle af indsatte fra arrestafdelingen i Statsfængslet i Nyborg. I bekræftende fald bad jeg om oplysning om disse ændringer og om en kopi af de reviderede regler.

Statsfængslet har oplyst at fængslet ikke er bekendt med de retningslinjer som ombudsmanden modtog i 2002. Retningslinjerne er således hverken at finde i sagen vedrørende inspektionen i 2002 eller i den interne regelsamling, og personalet på den afdeling hvor observations- og sikringscellerne er placeret, er heller ikke bekendt med disse retningslinjer.

Statsfængslet har samtidig oplyst at den medarbejder der havde ansvaret for sagen vedrørende inspektionen i 2002, ikke længere er ansat i kriminalforsorgen. Videre har statsfængslet været i kontakt med den medarbejder der på det pågældende tidspunkt var fængselsfuldmægtig ved Statsfængslet i Nyborg. Hun har oplyst at hun på den daværende ansvarlige medarbejders foranledning udfærdigede udkast til interne regler på området og afleverede disse. Hun er ikke bekendt med hvorvidt vicefængselsinspektøren udsendte udkastet til relevant personale, men eftersom hun ikke har set det efterfølgende, går hun ud fra at det ikke er sket.

Statsfængslet har oplyst at fængslet anser den opståede situation yderst beklagelig.

Det fremgår endvidere af direktoratets udtalelse at fængslet den 8. juni 2006 telefonisk over for direktoratet har oplyst at det ikke har været muligt at få afklaret hvilke interne retningslinjer der har været gældende på området. Der er nu udarbejdet nye retningslinjer som fængslet har vedlagt.

Direktoratet har udtalt at direktoratet er enig med fængslet i at det er meget beklageligt at de retningslinjer der blev sendt til ombudsmanden i 2002, ikke er kendt i fængslet. Direktoratet mener endvidere at det er meget beklageligt at fængslet ikke har kunnet få afklaret hvilke interne retningslinjer der har været gældende på området. Direktoratet har oplyst at direktoratet har gjort statsfængslet bekendt hermed. Idet der nu er fastsat nye interne retningslinjer, mener direktoratet imidlertid ikke at der er grundlag for at foretage sig yderligere vedrørende dette.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder direktoratets tilkendegivelse over for fængslet om at det er meget beklageligt at de retningslinjer der blev sendt til ombudsmanden i 2002, ikke er kendt i fængslet, og at fængslet ikke har kunnet få afklaret hvilke interne retningslinjer der har været gældende på området. Til orientering for fængslet vedlægger jeg kopi af de nævnte retningslinjer.

Endvidere har jeg noteret mig at der nu er fastsat (nye) retningslinjer på området.

Ad punkt 8.2.5. Kompetence mv.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt de interne kompetencebestemmelser havde været overholdt i de konkrete tilfælde. Efter de foreliggende retningslinjer var fængselsfunktionærer ikke nævnt blandt de personer der var bemyndigede til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle, og det var heller ikke angivet at fængselsfunktionærer kunne træffe beslutningen i en kompetent persons fravær (med efterfølgende pligt til underretning af denne). I alle tilfælde var beslutningen truffet af en fængselsfunktionær, men der var givet under-

retning til en overordnet i alle tilfælde – bortset fra et hvor underretning var givet til en fængselsfunktionær. Af de nu foreliggende oplysninger fremgår det at denne fængselsfunktionær på daværende tidspunkt fungerede som daglig leder af afdelingen, jf. nedenfor.

Både fængslet og direktoratet har henvist til det der er anført under punkt 8.2.4. om de interne retningslinjer (som fængslet ikke har kunnet finde).

På denne baggrund og idet der i alle tilfælde er givet underretning til en person som efter de tidligere fremsendte retningslinjer var kompetent til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette forhold. Jeg har i den forbindelse noteret mig at de nye regler om anbringelse i observationscelle der trådte i kraft den 10. april 2006, angiver at beslutningen om anbringelse i observationscelle kan træffes af tilstedeværende personale hvis ingen af de bemyndigede personer (afdelingslederen eller dennes souschef) er til stede, eller en kompetent persons afgørelse ikke kan afventes, og at der herefter er pligt til underretning af vagthavende.

Selv om der i de foreliggende interne regler ikke var en regel om at andre end de kompetente personer kunne træffe afgørelse hvis en kompetent persons afgørelse ikke kunne afventes (med efterfølgende pligt til underretning af den kompetente person), anmodede jeg desuden om oplysning om hvorvidt den fængselsfunktionær der havde modtaget underretning om anbringelsen i det ene tilfælde, havde kompetence til at modtage underretning. Det drejer sig om en anbringelse den 5. september 2005.

Statsfængslet har oplyst at den pågældende fængselsfunktionær på daværende tidspunkt fungerede som daglig leder af arrestafdelingen. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt den manglende underretning i et konkret tilfælde hvor observationscelleanbringelsen skete i forlængelse af en sikringscelleanbringelse (en anbringelse den 27. maj 2005), skyldes at den fængselsfunktionær der havde truffet beslutningen i sagen, havde kompetence til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle.

Statsfængslet har oplyst at den omtalte fængselsfunktionær ikke ses at have haft kompetence til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle og ophør heraf. Statsfængslet har beklaget denne fejl.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets beklagelse.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt de interne regler havde været overholdt i forbindelse med beslutningerne om ophør af anbringelsen i de konkrete tilfælde (som ifølge de foreliggende interne regler kunne besluttes af samme personkreds som kunne træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle – hvilket udelukkende var ledende medarbejder).

Statsfængslet har henvist til det der er anført under pkt. 8.2.4. om de interne retningslinjer (som fængslet ikke kunne finde).

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets beklagelse

Selv om fængslet ikke har kunnet finde frem til de nævnte regler, må jeg – også på baggrund af det under pkt. 8.2.4. oplyste om at det ikke har været muligt at få afklaret hvilke interne regler der var gældende, og at der dermed heller ikke er fundet andre dagældende regler – lægge til grund at de nævnte retningslinjer var gældende på det pågældende tidspunkt (også i relation til indsatte på arrestafdelingen). Da fængselsfunktionærer efter disse regler ikke havde kom-

petence til at beslutte ophør af observationscelleanbringelse, ses de dagældende regler ikke at have været overholdt i de konkrete sager.

Jeg har noteret mig at det af de nugældende regler fremgår at beslutning om ophør af observationscelleanbringelse, kan træffes af det tilstedeværende personale.

Jeg anmodede om oplysning om ledelsens, herunder inspektionens, tilsyn med området for anbringelse i observationscelle. Jeg henviste i den forbindelse også til de interne regler hvorefter det overordnede ansvar for reglernes overholdelse påhvilede direktionen, og hvorefter rapporter om observationscelleanbringelse skulle afleveres til fængselsfuldmægtigen til gennemgang inden forelæggelse for direktionen til godkendelse.

I direktoratets udtalelse er herom anført følgende:

”Statsfængslet har oplyst, at inspektionen har drøftet antallet af observations- og sikringscelleanbringelser med afdelingslederne i statsfængslet og i den forbindelse henledt opmærksomheden på, at regler for anbringelse skal overholdes. Videre har statsfængslets studentermedhjælper gennemgået et antal sager med anvendelse af håndjern, observations- og sikringscelleanbringelse. Denne gennemgang har afsløret nogle mere generelle fejl. Og afdelingslederne er blevet anmodet om at være særlig opmærksom på disse og drage omsorg for, at de ikke opstår fremover. Statsfængslet har vedlagt en udskrift af en mail til afdelingslederne som bilag 9.

Statsfængslet har desuden oplyst, at inspektionen endvidere følger udviklingen i antallet af observations- og sikringscelleanbringelser via Klientsystemet og Kriminalforsorgens ledelsesinformationssystem i det omfang data er tilgængelige. Cirka en gang om året tages der af vicefængselsinspektøren en stikprøvevis gennemgang af anbringelserne. De fejl, der konstateres, nævnes på et ledelsesmøde, hvor afdelingslederne anmodes om at være opmærksom[me] herpå.

Herudover føres der gennem den underretning, som gives fra personalet om anbringelse, kontrol med at betingelser for anbringelse er til stede, og at der blandt andet sker lægetilkald i det omfang, der er bestemmelsesmæssigt grundlag herfor.

Endelig har statsfængslet oplyst, at rubrikken til ledelsens bemærkninger nu er fjernet i blanketterne i Klientsystemet, idet rubrikernes tilstedeværelse efter fængslets opfattelse, skyldes et levn fra de regler, der eksisterede før straffuldbyrdslovens ikrafttræden.

Direktoratet har ingen bemærkninger til statsfængslets tilsyn på området.

Direktoratet skal dog bemærke, at det er korrekt, at rubrikken 'ledelsens bemærkninger' er fjernet på en del elektroniske blanketter i Klientsystemet. Rubrikken er imidlertid alene fjernet med den begrundelse, at det er valgfrit for ledelsen i fængslerne og arresthuse, hvordan tilsynet tilrettelægges. Tilsynet kan således finde sted på andre måder end ved påtegning på hver enkelt konkrete sag, men at rubrikken er fjernet er ikke udtryk for, at ledelsens forpligtelse til at føre tilsyn er bortfaldet.”

Jeg har noteret mig det oplyste – og henviser i øvrigt til det jeg har anført under pkt. 8.1.6. om tilsyn i relation til anvendelse af håndjern.

Ad punkt 8.2.6. Undersøgelse af den indsatte person

Jeg gik ud fra at det var en fejl at der var anført omklædning i stedet for visitation i pkt. 4.2. i de interne regler, og jeg gik på denne baggrund også ud fra at reglen ville blive ændret hvis det ikke allerede er sket. Jeg bad om underretning hvis/når det var sket.

Statsfængslet har oplyst at det af sikkerhedsmæssige grunde er fast rutine at den indsatte altid visiteres og omklædes til institutionens underbenklæder og undertrøje. I det omfang der ikke er bemærkninger i observationsskemaet om at omklædning er undladt for at undgå at optrappe situationen, er der således tale om en beklagelig betjeningsmæssig fejl i klientsystemet når det ikke fremgår, at den indsatte er visiteret og omklædt.

Direktoratet har anført følgende:

” ...

Direktoratet kan oplyse, at det fremgår af § 18, stk. 2, i bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab, at der i forbindelse med anbringelse i observationscelle skal foretages undersøgelse af den indsattes person, medmindre institutionen skønner, at det er unødvendigt. Omklædning kan endvidere foretages, hvis det er nødvendigt i det enkelte tilfælde, jf. § 18, stk. 2, 2. pkt.

Det er direktoratets opfattelse, at en almindelig praksis, hvorefter der altid foretages omklædning af indsatte, der anbringes i observationscelle, ikke er i overensstemmelse med ovennævnte bestemmelse. Direktoratet har meddelt statsfængslet dette.”

Jeg er – som det også fremgår af det anførte i min rapport – enig i direktoratets opfattelse. Idet det fremgår af de nye retningslinjer om anbringelse i observationscelle at det tilstedeværende personale i hvert enkelt tilfælde skal vurdere om det er nødvendigt at foretage undersøgelse og omklædning af den indsatte, og idet jeg går ud fra at fængslet har videreformidlet direktoratets opfattelse til det relevante personale, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 8.2.7. Lægetilkald og lægetilsyn

Jeg anmodede om en udtalelse vedrørende manglende lægetilsyn ved to anbringelser (den 14. maj 2005 og den 25. maj 2005). For så vidt angår det førstnævnte tilfælde, syntes der at være tale om at lægetilsyn kunne vente, og for så vidt angår det andet tilfælde at lægen vurderede at tilsyn ikke var nødvendigt.

Statsfængslet har i den anledning indhentet og vedlagt udtalelser af 10. april 2006 fra fængselslægen vedrørende de to anbringelser.

For så vidt angår anbringelsen den 14. maj 2005 fremgår bl.a. følgende af udtalelsen fra fængselslægen af 10. april 2006:

”Vedr. anbringelse af ovennævnte patient i observationscelle d. 14.05.2005 kl. 21.20 kan det oplyses, at undertegnede blev kontak- tet kl. 21.20, idet patienten var anbragt p.g.a. mistanke om beruselse. Patienten ønskede lægetilsyn, idet han var i behandling med

Nozinan og ønskede dette udleveret. Det fandtes på det oplyste om patientens tilstand ikke indiceret at give denne Nozinan og ifølge det oplyste, var patienten indforstået hermed. Var i øvrigt vågen og klar. Der fandtes ikke på de foreliggende observationer indikation for akut tilsyn.

Kl. 22.55 kontaktede undertegnede atter funktionær ved observationscellen for at høre om patientens tilstand. Patienten havde da været sovende, men kunne let vækkes. Funktionær ved observationscelle blev bedt om at vække patienten nogle gange i løbet af natten og melde tilbage hvis patientens adfærd ændrede sig.

Forløbet har været fredeligt. Patienten er tilset d. 16.05.05. ...”

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke har bemærkninger til det af fængselslægen anførte vedrørende lægetilsyn.

Jeg har noteret mig at den indsattes ønske om lægetilsyn skyldtes at han ønskede at få udleveret Nozinan (som han blev behandlet med i Statsfængslet på Søbysøgård hvorfra han var blevet overført til observationscellen i Statsfængslet i Nyborg på grund af beruselse). Jeg har endvidere noteret mig at den indsatte efter det (nu) oplyste var indforstået med lægens beslutning om at han ikke kunne få udleveret Nozinan. På denne baggrund foretager jeg mig ikke videre vedrørende det forhold at lægen ikke mente at der var behov for akut tilsyn under den indsattes anbringelse i observationscelle. Jeg har noteret mig at lægen tilså den indsatte dagen efter at den indsatte var udtaget af observationscellen.

Af fængselslægens udtalelse vedrørende anbringelsen den 25. maj 2005 fremgår bl.a. følgende:

”... kan det om anbragte ... oplyses, at han blev anbragt i observationscelle d. 25.05.2005 kl. 02.35. Undertegnede blev informeret om anbringelsen kl. 03.20. På de foreliggende oplysninger fandtes ikke indikation for akut tilsyn. Tilsynet blev udført kl. 07.30. Patienten havde indtil kl. 06.33 været rolig, men på dette tidspunkt begyndte han at løbe rundt i cellen og hamre og sparke på døre og vinduer. Det var ikke muligt at tale ham til ro, hvorfor han kl. 06.33 blev anbragt i sikringscelle.

Undertegnede tilser patienten kl. 07.30 i sikringscellen, hvor han er bæltefikseret. ...

Er forud for denne episode blevet vurderet på psykiatrisk skadestue d 23.05.05 kl. 21.00, hvor indsatte ikke er fundet psykotisk eller suicidaltruet, og der er ikke fundet indikation for indlæggelse.”

I fængslets udtalelse af 18. maj 2006 er det endvidere oplyst at det af registreringen i klientsystemet fremgår at lægetilkald (ved observationscelleanbringelsen) skulle have fundet sted fordi den indsatte selv ønskede det.

Direktoratet har henvist til at det af fængselslægens udtalelse af 10. april 2006 videre fremgår ”at lægen blev underrettet om anbringelsen på det angivne tidspunkt, og at lægen vurderede, at der ikke var behov for akut tilsyn (vedrørende observationscelleanbringelsen).”

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke har bemærkninger til det af fængselslægen anførte vedrørende lægetilsyn.

Jeg har noteret mig at det af klientsystemet fremgår at der skete lægetilkald (kl. 3.20) fordi den indsatte ønskede det. Det burde efter min opfattelse også have fremgået af observationscellerapporten.

Som anført i min rapport om inspektionen, er det i et tilsynsnotat i observationscellerapporten (vedrørende et tilsyn kl. 4.03) anført at der ikke ville komme en læge, men en sygeplejerske. Da det af lægens udtalelse fremgår at lægen ved tilkaldet kl. 3.20 vurderede at der ikke var behov for akut tilsyn, må jeg forstå at der ikke som angivet i det nævnte tilsynsnotat var tale om at lægen ikke ville komme, men blot at lægetilsyn kunne vente. Det anførte bekræfter i øvrigt min antagelse i rapporten om at der ikke skete tilkald af sygeplejerske i stedet for tilkald af læge, men for god ordens skyld henviser jeg dog til det jeg ligeledes anførte i inspektionsrapporten om at tilsyn ved sygeplejerske efter min opfattelse ikke kan erstatte lægetilsyn der sker på grundlag af bestemmelserne om lægetilsyn, herunder i tilfælde hvor den indsatte selv beder om lægetilsyn (§ 18, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab). Jeg fore-

tager mig ikke mere vedrørende det forhold at der ikke var lægetilsyn med den indsatte mens han var anbragt i observationscelle, men først efter at den indsatte var blevet overført til sikringscellen.

Ad punkt 8.2.9. Ophør og varighed

Jeg anmodede om en udtalelse vedrørende udstrækningen af observationscelleanbringelsen i et konkret tilfælde hvor anbringelsen varede godt 23 timer (en anbringelse den 31. juli 2005 kl. 16.30 efter beslutning fra Arresthuset i Odense). Jeg bemærkede at jeg var opmærksom på at anbringelsen skete hen over natten hvor den indsatte sov meget af tiden.

Statsfængslet har henvist til en udtalelse af 28. marts 2006 fra afdelingslederen om den nærmere baggrund for udstrækningen af observationscelleanbringelsen. Heri er bl.a. anført følgende:

”På baggrund af supplerende oplysninger fra personalet, der har observeret den indsatte, herunder truffet beslutning om ophør af anbringelsen, kan det oplyses, at selv om indsatte er beskrevet som rolig, var det vurderingen, at han psykisk virkede uligevægtig i en grad, så behovet for særlig observation fortsat skønnedes at være til stede. I den forbindelse skal det for god ordens skyld bemærkes, at personalets vagtskifte naturligvis aldrig indgår i overvejelser om udstrækningen af en observationscelleanbringelse.”

Fængslet har bemærket at det er beklageligt at det ikke umiddelbart fremgår af observationscellerapporten hvad der var baggrunden for anbringelsens varighed.

Direktoratet har gengivet indholdet af 16, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv. i fængsler og arresthuse, og punkt 6, 2. afsnit i vejledningen hertil (nr. 84 af 9. juli 2003). Efter disse bestemmelser skal en observationscelleanbringelse straks bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt, men hvis den indsatte er faldet til ro og sover, vil det kunne

være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen, frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen.

Direktoratet har udtalt at direktoratet på baggrund af det der er anført af afdelingslederen, mener at reglerne om anbringelse i observationscelle har været overholdt. Direktoratet har videre erklæret sig enig med fængslet i at det er beklageligt at det ikke fremgik af observationscellerapporten hvad der var årsagen til udstrækningen af anbringelsen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3.6. Kompetence mv. (sikringscelleanbringelse)

Jeg anmodede om oplysning om årsagen til at der i et tilfælde var givet underretning til arrestforvareren i Arresthuset i Odense (en anbringelse den 23. december 2004). Den indsatte blev observationscelleanbragt og efterfølgende sikringscelleanbragt efter at være kommet tilbage til arrestafdelingen fra psykiatrisk afdeling.

Statsfængslet har oplyst at den pågældende medarbejder først blev udnævnt til arrestforvarer i Arresthuset i Odense den 1. august 2005. På tidspunktet for anbringelsen var medarbejderen personale- og sikkerhedskonsulent ved Statsfængslet i Nyborg og således kompetent til at modtage underretning.

Statsfængslet har endvidere oplyst at fængslet ikke har nogen forklaring på hvorfor medarbejderen på udskriften af observationscellerapporten tituleres som arrestforvarer, men fængslet har en formodning om at det skyldes en opsætningsfejl i klientsystemet. Fængslet har orienteret direktoratets IT-kontor herom så det kan undersøges om der er tale om en sådan fejl.

Direktoratet har henholdt sig til det af statsfængslet oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Beslutningen om ophør af anbringelsen var ifølge rapporterne i alle tilfælde truffet af en fængselsfunktionær, i et tilfælde en fængselsfunktionær på prøve. Jeg bad om en udtalelse om hvorvidt der i forbindelse med beslutningerne om ophør i sagerne var forholdt i overensstemmelse med de (da foreliggende) interne regler hvorefter beslutning om ophør af anbringelse i sikringscelle kunne træffes af samme persongruppe som kunne træffe afgørelse om anbringelse.

Statsfængslet har henvist til det tidligere oplyste om de interne regler på dette område, jf. pkt. 8.2.4. ovenfor. Som nævnt dette sted har fængslet ikke kunnet finde de regler som jeg henviste til, men der er nu fastsat (nye) interne regler på området.

Det fremgår af de nugældende regler at afgørelse om ophør af anbringelse i sikringscelle kan træffes af det tilstedeværende personale.

Jeg henviser til det under pkt. 8.2.5. anførte. Som anført dette sted må jeg lægge til grund at de i inspektionsrapporten nævnte retningslinjer var gældende på det pågældende tidspunkt. Da fængselsfunktionærer efter disse regler ikke havde kompetence til at beslutte ophør, ses de dagældende regler ikke at have været overholdt i de konkrete sager.

Da det af de nugældende regler fremgår at beslutning om ophør af sikringscelleanbringelse kan træffes af det tilstedeværende personale, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Jeg anmodede om oplysning om ledelsens, herunder inspektionens, tilsyn med området for anbringelse i sikringscelle. Jeg henviste i den forbindelse til de interne regler hvorefter det overordnede ansvar for reglernes overholdelse påhvi-

lede direktionen, og hvorefter rapporter om sikringscelleanbringelse skulle afleveres til fængselsfuldmægtigen til gennemgang inden forelæggelse for direktionen til godkendelse.

I direktoratets udtalelse er herom anført følgende:

”... Statsfængslet har oplyst, at statsfængslet forventer, at lederne (afdelingsledere og overvagtimestre) for de enkelte afsnit fører det fornødne tilsyn med de konkrete anbringelser. Dette er nævnt for afdelingslederne i forbindelse med de ledelsesmøder, der afholdes i statsfængslet. Endelig har statsfængslets studentermedhjælper som tidligere nævnt gennemgået et antal sager inden for området og har påpeget nogle generelle fejl, der er oplyst over for de enkelte afdelingsledere, som samtidig er blevet bedt om at rette op på disse.

Mere generelt har statsfængslet oplyst, at statsfængslet gennem de seneste par år har anvendt meget store ressourcer på undervisning af personalet i sagsbehandling vedrørende de indsatte med henblik på at udbrede kendskabet til forvaltningslovens principper for god sagsbehandling samt reglerne i straffuldbyrdelsesloven med tilhørende bekendtgørelser og vejledninger. Der har ikke været givet separat undervisning inden for anvendelse af magt- og sikringsmidler, idet dette trods alt er en mere begrænset del af de opgaver, som personalet har i forbindelse med udførelsen af den daglige tjeneste.

Imidlertid modtager alt uniformeret personale under grunduddannelsen undervisning i dette område. Da episoder af denne karakter ikke er så hyppigt forekommende i hverdagen, vil der uvægerligt opstå fejl i forbindelse med sagsbehandlingen i disse sager, der overvejende skyldes manglende rutine i sagsbehandling inden for dette område.

Statsfængslet har den 8. juni 2006 telefonisk præciseret, at inspektionen foretager stikprøvevis gennemgang af sager om håndjern, sikringscelle og observationscelle, og at afdelingslederne retter henvendelse til inspektionen, når der er særlige vanskelige eller tvivlsomme sager.

Direktoratet har ingen bemærkninger hertil.”

Jeg har noteret mig det oplyste – og henviser ligesom ved pkt. 8.2.5. i øvrigt til det jeg har anført under pkt. 8.1.6. om tilsyn i relation til anvendelse af håndjern.

Ad punkt 8.3.7. Undersøgelse for genstande mv.

Jeg anmodede om en udtalelse vedrørende det forhold at der hverken var sket visitation eller omklædning i 7 af de 8 tilfælde.

Statsfængslet har henvist til en vedlagt udtalelse af 28. marts 2006 fra afdelingslederen hvoraf det bl.a. fremgår at det af sikkerhedsmæssige hensyn er fast rutine at den indsatte altid visiteres og omklædes til institutionens underbenklæder og undertrøje i forbindelse med anbringelser i (observations- og) sikringscelle.

Fængslet har samtidig beklaget at registreringerne i klientsystemet ikke har været korrekte.

Direktoratet har gengivet indholdet af straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 1 og stk. 3-8 samt § 6, stk. 2, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 384 af 17. maj 2001. Efter disse bestemmelser skal institutionen ved anbringelse i sikringscelle undersøge hvilke genstande en indsat har i sin besiddelse på sin person, og der skal normalt desuden ske omklædning af den indsatte. Direktoratet har herefter henholdt sig til fængslets beklagelse af at det ikke fremgår at der er sket visitation og omklædning i de konkrete sager når dette rent faktisk er tilfældet.

For så vidt angår det af fængslet anførte om at den indsatte bl.a. ved sikringscelleanbringelser altid omklædes, har direktoratet videre anført at det er direktoratet opfattelse at dette ikke er i overensstemmelse med reglerne, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt statsfængslet dette.

Selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af fængslets udtalelse, lægger jeg til grund at der er sket visitation og omklædning i alle tilfælde. Jeg er enig med fængslet og direktoratet i at det er beklageligt at der ikke er gjort notat herom. Da det ikke fremgår af fængslets udtalelse med bilag at udfyldelse af rubrikerne om visitation og omklædning, er blandt de forhold der er blevet indskær-

pet i forbindelse med fængslets gennemgang af et antal rapporter, går jeg ud fra at fængslet vil indskærpe dette over for det relevante personale.

Jeg er endvidere enig med direktoratet i at fængslets praksis med altid at foretage omklædning ikke er i overensstemmelse med reglerne. Jeg har noteret mig at direktoratet har gjort fængslet bekendt med sin opfattelse, og går ud fra at fængslet har videreformidlet direktoratets opfattelse til det relevante personale.

Jeg anbefaler desuden at fængslet ved en kommende revision af de interne regler overvejer udtrykkeligt at nævne reglerne om visitation og omklædning – som det er sket i reglerne om observationscelle.

Ad punkt 8.3.10. Fast vagt

Jeg lagde til grund at der var udpeget en fast vagt til at varetage tilsynet med den sikringscelleanbragte i sagerne og bad arrestafdelingen om at oplyse hvorvidt der noget sted gøres notat herom.

Statsfængslet har oplyst at der i forbindelse med sikringscelleanbringelse i alle tilfælde indkaldes ekstra personale til at varetage tilsynet med den indsatte. På statsfængslets daglige tjenesteliste er der en rubrik hvor det kan ses hvem der er indkaldt til at være fast vagt i forbindelse med sikringscelleanbringelsen. Der laves ikke et særskilt notat herom i den indsattes sag.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede arrestafdelingen om at oplyse om de pågældende fængselsfunktionærer på prøve i de konkrete tilfælde opfyldte kravene i de interne regler for at fungere som fast vagt ved sikringscelleanbringelse.

Statsfængslet har nærmere beskrevet de pågældende fængselsfunktionærers ansættelsesforhold. Direktoratet har citeret fra fængslets udtalelse og erstattet de pågældendes navne med ”vagt 1, vagt 2 osv.”. I citatet fra fængslets udtalelse har direktoratet anført følgende:

”Ved anbringelsen den 24. august 2005 har fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 1, været fast vagt ved den indsatte i tidsrummet mellem kl. 23.59 til kl. 05.45.

Det kan oplyses, at denne fængselsfunktionær blev ansat ved Statsfængslet i Nyborg den 15. juni 2003, og at han i perioden fra den 29. august til den 2. september 2005 har gennemgået den sidste del af den teoretiske del af uddannelsen som fængselsfunktionær. Selvom den pågældende medarbejder ikke på dette tidspunkt var fastansat er det fængslets opfattelse, at medarbejderen har været i besiddelse af den fornødne erfaring til at kunne fungere som fast vagt.

Ved anbringelsen den 25. maj 2005 har fængselsfunktionær på prøve (..) vagt 2, fungeret som fast vagt i tidsrummet fra klokken 14.13 til klokken 22.02. Ved samme anbringelse har fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 3, været fast vagt den 26. maj i tidsrummet mellem klokken 05.45 og klokken 13.42. Herefter har fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 4, fungeret som fast vagt fra klokken 13.57 til klokken 15.13 Den 27. maj 2005 har fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 5, været fast vagt i tidsrummet mellem klokken 04.17 og klokken 05.46.

Fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 2, blev ansat ved Statsfængslet i Nyborg den 15. august 2004, og han havde således mindre end 1 års anciennitet i forbindelse med, at han blev brugt som fast vagt ved sikringscelleanbringelsen.

Fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 3, er ansat ved Statsfængslet i Nyborg den 15. januar 2005 og har således knap ½ års anciennitet i forbindelse med, at han var fast vagt ved sikringscelleanbringelsen.

Fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 4, har været ansat ved Statsfængslet i Nyborg siden den 15. oktober 2004 og havde omkring 8 måneders anciennitet ved sikringscelleanbringelsen.

Fængselsfunktionær på prøve (..), vagt 5, blev ansat den 1. april 2003, og at hun i perioden fra den 29. august til den 2. september 2005 har gennemgået den sidste del af den teoretiske del af uddannelsen som fængselsfunktionær. Selvom den pågældende medarbejder

bejder ikke på dette tidspunkt var fastansat er det fængslets opfattelse, at medarbejderen har været i besiddelse af den fornødne erfaring til at kunne fungere som fast vagt.

Særligt vedrørende de tre fængselsfunktionærer på prøve med under et års anciennitet er det fængslets vurdering, at det er uheldigt, at disse har været anvendt som fast vagt i forbindelse med sikringscelleanbringelsen. Imidlertid vil fængslet dog anføre, at i det ene tilfælde har den pågældende kun fungeret som fast vagt i et kort tidsrum, og at der for de faste vagter er mulighed for at tilkalde uniformeret personale fra sygeafdelingen, der er beliggende i umiddelbar tilslutning til sikringscellen.

Aktuelt kan det oplyses, at mere end 100 af de i alt ca. 230 fængselsfunktionærer ved Statsfængslet i Nyborg er ansat på prøve.”

Direktoratet har henholdt sig hertil.

I de (nye) interne regler som fængslet har udarbejdet om anbringelse i sikringscelle, er anført følgende om den faste vagt:

”Den faste vagt skal som udgangspunkt være en fastansat medarbejder. Endvidere kan medarbejdere, der er ansat på prøve anvendes som fast vagt, såfremt medarbejderen har gennemgået den væsentligste del af grunduddannelsen. ...”

Disse regler er sendt til mig via direktoratet som ikke er kommet med bemærkninger hertil. Jeg går således ud fra at direktoratet ikke har bemærkninger til denne regel.

Som nævnt i inspektionsrapporten fremgår det af vejledningens punkt 4, afsnit 2, at det så vidt muligt bør sikres at den faste vagt er en erfaren, ”fastansat” medarbejder. Dette forstår jeg umiddelbart sådan at der kun kan anvendes ikke fastansatte (men dog erfarne) medarbejdere hvis det ikke er muligt at benytte en fastansat medarbejder.

Jeg anmoder direktoratet om at oplyse om bestemmelsen skal forstås på denne måde.

Efter fængslets regel skal den faste vagt "som udgangspunkt" være en fastansat medarbejder, men medarbejdere på prøve kan "[e]ndvidere" fungere som fast vagt hvis de har gennemgået den væsentligste del af grunduddannelsen.

Jeg anmoder fængslet om at oplyse om fængslets interne regel skal forstås således at anvendelsen af erfarne medarbejdere på prøve som faste vagter ved sikringscelleanbringelse er sekundær, jf. at der "som udgangspunkt" skal være tale om en fastansat medarbejder, eller om erfarne medarbejdere på prøve kan fungere som faste vagter uanset at det er muligt at anvende en fastansat medarbejder, jf. formuleringen "[e]ndvidere".

Jeg har ingen bemærkninger til fængslets og direktoratets opfattelse hvorefter to af de tre fængselsfunktionærer på prøve der blev anvendt som fast vagt ved sikringscelleanbringelsen i de konkrete tilfælde, måtte anses som erfarne medarbejdere og dermed opfyldte kravet herom i vejledningen. Jeg er samtidig enig med fængslet og direktoratet i at de tre andre fængselsfunktionærer på prøve ikke opfyldte dette krav, og at det derfor er uheldigt at disse funktionærer blev anvendt som fast vagt.

Jeg anmodede om en udtalelse vedrørende det forhold at tilsyn i de fleste tilfælde havde været ført af blandt andre personer der deltog i magtanvendelsen/fikseringen eller deltog i eller var vidne til episoden.

Statsfængslet har beklaget det passerede idet dette ikke er i overensstemmelse med de intentioner som reglerne på området indeholder.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets beklagelse.

Jeg har noteret mig fængslets beklagelse.

Ad punkt 8.3.12. Ophør og varighed af anbringelse og fiksering

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt der skete indberetning til direktoratet i et tilfælde hvor anbringelsen (og tvangsfikseringen) varede mere end et døgn, jf. kravet herom i bekendtgørelsens § 14, stk. 3.

Statsfængslet har oplyst at anbringelsen er indberettet fra fængslet ved mail af 26. maj 2005 til direktoratets klientkontor og har vedlagt udskrift af indberetningen.

Statsfængslet har i den supplerende udtalelse af 18. maj 2006 oplyst følgende:

”Af den dokumentregistrering, der har fundet sted i forbindelse med episoden, ses det, at direktoratet har modtaget indberetning om anbringelsen i sikringscelle i mere end 24 timer den 26. maj 2005. Indberetningen er sendt som mail, hvilket også fremgår af registreringen i klientsystemet. Fængslet har gennemgået den indsattes chartek her på fængslet, dog uden at kunne finde en kopi af den omhandlede mail på den indsattes fysiske sag. Det er endvidere undersøgt, om en kopi af indberetningen skulle ligge på den generelle sag, hvor fængslet journaliserer denne form for indberetninger, hvilket heller ikke er tilfældet.

Fængslet kan herudover oplyse, at indberetningen sandsynligvis er foretaget på klientkontorets myndighedspostkasse af den medarbejder, der på daværende tidspunkt var afdelingsleder for arrestafdelingen. ... Derfor finder fængslet ikke, at det er muligt at iværksætte yderligere initiativer for at fremskaffe en kopi af den omhandlede indberetning, men man vil da gå ud fra, at den kan findes på den indsattes sag i direktoratet.

Fængslet skal afslutningsvis beklage, at en kopi af indberetningen ikke er henlagt på den indsattes chartek og på fængslets generelle sag.”

Direktoratet har anført at følgende i øvrigt fremgår af e-mailen af 26. maj 2005 fra fængslet til direktoratet:

”Hermed indberettes det, at den her indsatte (..) har været anbragt i sikringscelle med fiksering i mere end 24 timer.

Indsatte har optrådt voldeligt overfor personalet, hvilket var den oprindelige baggrund for anbringelsen. Under anbringelsen har indsatte været grov og truende og er det fortsat. Han har i går været tilset af såvel læge som psykiater, og der er foretaget fornyet lægetilsyn her til morgen. (..).”

Direktoratet har herefter udtalt at direktoratet på baggrund af ovenstående mener at bestemmelsen i § 14, stk. 3, i sikringsmiddelbekendtgørelsen har været overholdt. Direktoratet har desuden oplyst at direktoratet, efter at have foretaget en vurdering af sagen den 31. maj 2006, har taget indberetningen til efterretning.

Jeg har noteret mig det oplyste.

9. Opfølgning

Jeg beder arrestafdelingen om at sende de oplysninger mv. som jeg har bedt om tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arrestafdelingen (Statsfængslet i Nyborg), Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arrestafdelingen.

Lenart Frandsen
Inspektionschef